

Kongregácia pre náuku viery

Inštrukcia „*Ad resurgendum cum Christo*”

ohľadom pochovávaní zomrelých a uchovávaní popola v prípade kremácie

1. Aby sme mohli vstať s Kristom z mŕtvych, musíme zomrieť s Kristom, „*vzdialiť sa z tela a bývať u Pána*“ (2 Kor 5, 8). Inštrukciou *Piam et constantem* z 5. júla 1963, Sväté ofícium ustanovilo, aby sa „verne zachovával zvyk pochovávať mŕtve telá veriacich“, pričom sa dodáva, že kremácia „neprotirečí kresťanskému náboženstvu“ a už sa nemajú odopierať sviatosti a pohrebné obrady tým, ktorí si želali byť spolovní. Platí to však za podmienky, že ich želanie nie je motivované „popieraním kresťanských dogiem, alebo sektárskym zmýšľaním, alebo nenávisťou voči katolíckemu náboženstvu a Cirkvi“¹. Táto zmena cirkevnej disciplíny bola následne prijatá do *Kódexu kánonického práva* (1983) a do *Kódexu kánonov východných cirkví* (1990).

Medzitým sa vo viacerých štátoch značne rozšírila prax kremácie, no zároveň sa rozšírili aj nové myšlienky odporujúce viere Cirkvi. Po náležitom vypočutí Kongregácie pre Boží kult a disciplínu sviatostí, Pápežskej rady na výklad zákonov a viacerých biskupských konferencií a synod biskupov východných cirkví považuje Kongregácia pre náuku viery za vhodné vydať novú inštrukciu, ktorá má pripomenúť doktrinálne a pastoračné dôvody pre uprednostnenie pochovávaní tel zosnulých a vydať normy týkajúce sa uchovávaní popola v prípade kremácie.

2. Kristovo zmŕtvychvstanie, ktoré predstavuje vrcholnú pravdu kresťanskej viery, sa od počiatkov kresťanstva hlása ako podstatná súčasť veľkonočného tajomstva: „*Odovzdal som vám predovšetkým to, čo som aj ja prijal: že Kristus zomrel za naše hriechy podľa Písem; že bol pochovaný a že bol tretieho dňa vzkriesený podľa Písem, že sa zjavil Kéfasovi a potom Dvanástim*“ (1 Kor 15, 3 – 5).

Prostredníctvom svojej smrti a zmŕtvychvstania nás Kristus oslobodil od hriechu a umožnil nám vstúpiť do nového života: „... *aby sme tak, ako bol Kristus vzkriesený z mŕtvych Otcovou*

slávou, aj my žili novým životom“ (Rim 6, 4). Okrem toho je zmŕtvychvstalý Kristus počiatkom a zdrojom nášho budúceho života: „Kristus vstal z mŕtvych, prvotina zosnulých... ako všetci umierajú v Adamovi, tak zasa všetci ožijú v Kristovi“ (1 Kor 15, 20 – 22).

Ak je pravda, že Kristus nás vzkriesi v posledný deň, potom je tiež pravda, že v istom zmysle sme už s Kristom vstali z mŕtvych. Krstom sme totiž ponorení do Kristovej smrti a zmŕtvychvstania a jemu pripodobnení: „*S ním ste boli pochovaní v krste a v ňom ste boli s ním aj vzkriesení vierou v moc Boha, ktorý ho vzkriesil z mŕtvych“ (Kol 2, 12). Krstom sme boli spojení s Kristom, a preto sa už skutočne podieľame na živote zmŕtvychvstalého Krista (porov. Ef 2, 6).*

Vďaka Kristovi má kresťanská smrť pozitívny zmysel. Liturgia Cirkvi sa modlí: „Ved' tým, čo veria v teba, Bože, život sa neodníma iba mení; a keď skončíme život v smrteľnom tele, máme pripravený večný príbytok v nebesiach“². Pri smrti sa duša oddelí od tela, no pri vzkriesení Boh dáva neporušiteľný život nášmu premenenému telu, ktoré spojí s našou dušou. Aj dnes je Cirkev povolaná ohlasovať vieru vo vzkriesenie: „Vzkriesenie mŕtvych je vierou kresťanov: stali sme sa nimi vierou v toto vzkriesenie“³.

3. Nasledujúc najstaršiu kresťanskú tradíciu Cirkev neúnavne odporúča, aby boli telá zosnulých pochované na cintoríne alebo na inom posvätnom mieste.⁴

Pri pamiatke na Pánovu smrť, pochovanie do hrobu a vzkriesenie, teda tajomstvo, vo svetle ktorého sa vyjavuje kresťanský zmysel smrti,⁵ je pochovanie tela tou najvhodnejšou formou na vyjadrenie viery a nádeje vo vzkriesenie tela.⁶

Cirkev, ktorá ako matka sprevádza kresťana počas jeho pozemskej púte, v Kristovi obetuje Otcovi dieťa jeho milosti a s nádejou, že ho vzkriesi v sláve, ukladá jeho telesné pozostatky do zeme.⁷

Keď Cirkev pochováva telá zosnulých potvrdzuje tým vieru vo vzkriesenie tela⁸ a chce zdôrazniť vysokú dôstojnosť ľudského tela ako integrálnej súčasti ľudskej osoby, s ktorou má telo spoločnú históriu.⁹ Preto nie sú prípustné také postoje a obrady, ktoré by zahŕňali mylné predstavy o smrti, považovanej či už za definitívne zničenie osoby, za moment splynutia

s matkou prírodou alebo s vesmírom, alebo za istú etapu v procese reinkarnácie či definitívne oslobodenie z „väzenia“ tela.

Pochovávanie na cintorínoch alebo iných posvätných miestach navyše primerane zodpovedá úcte a náležitému rešpektu voči telám zosnulých veriacich, ktorí sa prostredníctvom krstu stali chrámom Ducha Svätého a ktorí „oddane poslúžili Duchu ako nástroje a nádoby, aby sa uskutočnili mnohé dobré diela“¹⁰.

Spravodlivý Tobiáš bol pochválený za zásluhy, ktoré získal pred Bohom, lebo pochovával mŕtvych,¹¹ a Cirkev považuje pochovávanie mŕtvych za skutok telesného milosrdenstva.¹²

Napokon, pochovávanie tiel zosnulých veriacich na cintorínoch alebo iných posvätných miestach podporuje spomínanie a modlenie sa za zosnulých zo strany ich rodinných príslušníkov i celého kresťanského spoločenstva, a tiež uctievanie mučeníkov a svätých.

Pochovávaním tiel na cintorínoch, v kostoloch a na pozemkoch k nim prináležiacich, uchovávala kresťanská tradícia spoločenstvo medzi živými a zosnulými a stavala sa proti tendencii utajovať smrť a jej význam pre kresťanov, či považovať ju za privátnu udalosť.

4. Tam, kde sa z hygienických, ekonomických alebo sociálnych dôvodov rozhodne pre kremáciu, ak toto rozhodnutie nie je proti výslovnému alebo oprávnenému predpokladanému želaniu zosnulého veriaceho, nevidí Cirkev doktrinálne dôvody, aby sa takejto praxi bránilo, pretože kremácia tela sa nedotýka duše a nebráni Božej všemohúcnosti, aby vzkriesila telo, a teda neobsahuje objektívne popieranie kresťanskej náuky o nesmrteľnosti duše a vzkriesení tela.¹³

Cirkev naďalej uprednostňuje pochovávanie tiel zosnulých, pretože tým sa preukazuje väčšia úcta voči zosnulým; napriek tomu nie je kremácia zakázaná, okrem „prípadu, že by bola zvolená z dôvodov, ktoré odporujú kresťanskej náuke“¹⁴.

Ak tu nie sú dôvody protirečiace kresťanskej náuke, Cirkev po vyslúžení pohrebných obradov, sprevádza toto rozhodnutie pre kremáciu s na to určenými liturgickými a pastoračnými pokynmi, pričom sa zvlášť stará o to, aby sa vyhlo akémukoľvek pohoršeniu alebo istej forme náboženskej ľahostajnosti.

5. Kedykoľvek sa z legitímnych dôvodov rozhodne pre spopolnenie mŕtveho tela, popol zosnulého musí byť uchovávaný podľa predpisu na posvätnom mieste, teda na cintoríne – alebo v istých prípadoch v kostole – alebo na kompetentnou cirkevnou autoritou určenom mieste.

Už od počiatku si kresťania želali, aby ich zosnulí boli zahrnutí do modlitieb a spomienok kresťanského spoločenstva. Ich hroby sa stali miestami modlitby, spomienky a zamyslenia. Zosnulí veriaci sú súčasťou Cirkvi, ktorá verí v spoločenstvo „tých, ktorí putujú na tejto zemi; tých, čo sa po skončení života očisťujú, i tých, čo požívajú nebeskú blaženosť, a všetci spolu tvoria jednu Cirkev“¹⁵.

Uchovávanie popola na posvätnom mieste môže prispieť k zmenšeniu rizika, že sa zosnulí vytratia z modlitieb a spomienok svojich príbuzných a kresťanského spoločenstva. Bráni to tiež zabúdaniu a nedostatku úcty – čo sa môže stať najmä vtedy, ak sa prvá generácia pomíne – ale aj neprístojným praktikám či poverčivosti.

6. Z vyššie uvedených dôvodov sa nedovoľuje uchovávať popol v domácnosti. Iba v prípade vážnych a výnimočných okolností, ktoré závisia od kultúrnych podmienok miestneho charakteru, môže ordinár so súhlasom biskupskej konferencie alebo synody biskupov východných cirkví, udeliť výnimku uchovávať popol v domácnosti. Popol sa však nesmie rozdeliť medzi rôznych členov rodiny a musí byť vždy zaistená náležitá úcta a primerané podmienky uchovávania.

7. Aby sa vyhlo akémukoľvek dvojznačnému panteizmu, naturalizmu alebo nihilizmu, nedovoľuje sa rozsypať popol do vzduchu, zeme alebo vody, či iným spôsobom, ani premeniť popol na upomienkové predmety, kusy bižutérie alebo iné predmety. V súvislosti s takýmto konaním totiž nemožno uznať, že rozhodnutie pre kremáciu bolo motivované hygienickými, sociálnymi či ekonomickými dôvodmi.

8. V prípade, že bolo všeobecne známe želanie zosnulého dať sa spopolniť a popol rozptýliť v prírode z dôvodov protirečiacich kresťanskej viere, musí mu byť podľa normy práva odmietnutý pohreb.¹⁶

Najvyšší veľkňaz František schválil dňa 18. marca 2016 na audiencii udelenej podpísanému kardinálovi prefektovi túto inštrukciu, o ktorej rozhodlo riadne plenárne zasadanie tejto kongregácie dňa 2. marca 2016, a nariadil jej zverejnenie.

Rím v sídle Kongregácie pre náuku viery 15. augusta 2016, na sviatok Nanebovzatia Panny Márie.

Kardinál Gerhard Müller,
prefekt

Luis F. Ladaria SJ,
titulárny arcibiskup Thibica,
sekretár

¹ AAS 56 (1964), 822 – 823.

² *Rímsky misál*, Prefácia za zomrelých, I.

³ TERTULLIÁN: *De resurrectione carnis*, 1,1: CCL 2, 921.

⁴ Porov. KKP, kán. 1176, § 3; kán. 1205; CCEO, kán. 876, § 3; kán. 868.

⁵ Porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 1681.

⁶ Porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 2300.

⁷ Porov. *I Kor* 15,42 – 44; *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 1683.

⁸ Porov. SV. AUGUSTÍN *De cura pro mortuis gerenda*, 3, 5: CSEL 41, 628.

⁹ Porov. DRUHÝ Vatikánsky koncil: pastoračná konštitúcia *Gaudium et spes*, 14.

¹⁰ Porov. SV. AUGUSTÍN: *De cura pro mortuis gerenda*, 3, 5: CSEL 41, 627.

¹¹ Porov. *Tb* 2, 9; 12, 12.

¹² Porov. *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 2300.

¹³ Porov. NAJvyššia posvätná kongregácia svätého Ofícia: inštrukcia *Piam et constantem*, 5 luglio 1963: AAS 56 (1964), 822.

¹⁴ KKP, kán. 1176, § 3; porov. CCEO, kán. 876, § 3.

¹⁵ *Katechizmus Katolíckej cirkvi*, 962.

¹⁶ KKP, kán. 1184; CCEO, kán. 876, § 3.